

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 68

Fylke: Timmark

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Nord-Varanger

Emne:

Bygdelag: Vestre Jakobselv

Oppskr. av: G. S. Lilleeng

Gard:

(adresse): V. Jakobselv

G.nr. 1 Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

eks. lærer G. S. Lilleeng og eks jordmor Anna Lilleeng

SVAR

- 1 Vanlig benevnelsen er bål
- 2 Bålet i den frie natur kalles for Sankthans bål også Jonsok bål
- 3 Et mindre bål til fjells og ved strand for å varme sig med kalles nying og brising anvendes likeså som morcaild for å glede sig ved.

- 4
  - 5
  - 6
  - 7
- Utgar

- 8 Sankthans bål har vært brent fra hensvændne sider av og helt frem til vår egen tid.

- 9
  - 10
  - 11
  - 12
  - 13
- Ukjent skikk i Varanger

- 14 St. Hansbål blev før brent på en bestemt plass et godt stykkes avstand fra bebyggelsen. I Vadso lå den ca 500 m utenfor bygrensen på en liten bakke og i V. Jakobselv

ca 600 m fra nermeste hus på en bakke plateau som benevntes for Jonsokbål bakken. Siden 1920 årene er den plata be-nyttet til gravgård og kalles nu for Gravgård bakken.

Bålbrenning har siden foregått i flere mindre grupper op i liene på begge sider av Jakobselvdalen.

15 Bare Jonsokbål på den samme plass

16 }
17 } Utgär

18 De eldre deltar ikke hovedsakelig unge, ugifte jenter og gutter fra tenalderen til 30 åringer

19 Det var fri adgang for alle aldre

20 Barna har holdt sig i særskilte grupper og har sine egne bål langs etter liene.

21 }
22 } Utgär

23 Man samlet steiner i fellekap og la de i ring der brende blev deretter blev sanket og medlagt innen for steinringen.

24 Ennu ved århundre skifte blev gamle mindre brukbare båter saget av i midten og reist op stevn mot stevn hvor innenfor var anbragt tjere sønner og tomme tranfat m.m.

25 Utgär

26 } De var gratis avstätt av kjøp-
27 } menn og andre interesserte for de fleste skulde yte sitt brenne bidrag

28 Kun etter innhentet tillatelse.

29 }
30 } Utgär

- 31 Jansok bål var størst mulig om
å gjøre i hver byggd og by.
- 32 Det var vanlig
- 33} Flammen skulde sees vidt og bred
34} og lengst mulig samt røyken.
- 35} Gnister vilde man helst undgå på
grunn av brannfaren.
- 36}
37} Utgår
38}
39}
- 40 Sankthans lek.
- 41 Det var helst ungdommen
- 42 Langt utover midnattstimen
- 43 Kiste, kjel og kaffe var med bragt
Senere år også brus og kaker
Noen alkoholpåvirkede kunde til
sine tider forstyrre leken
- 44 Det var helst ungdommelig
lek som foregikk ved og rundt
bålet med sang, trekkspill og dans.
- 45}
46} Begge dele blev gjort
- 47}
48} Utgår
- 49} Det er barn i skolealderen som
50} nu hovedsakelig brenner bål for å
juble høy sommerens pris med sin
sang og lek
- 51 Grunnen til at stikken har minket
hos ungdommen er for en vesentlig del
den at idrettsinteressen har innfanget
den helt og jansok festen feires derfor
i hus med ball oppå turneringen
Hver byggd har nu sin idretts plass